

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2427/2021
13.10.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Данијеле Николић, Гордане Џакула, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Гордана Станковић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд - Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, чији је пуномоћник Александар Будалић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2319/21 од 17.06.2021. године, у седници већа одржаној дана 13.10.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2319/21 од 17.06.2021. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2319/21 од 17.06.2021. године и пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 128/19 од 29.03.2021. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 128/19 од 29.03.2021. године, у првом ставу изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да му, на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада и по основу зараде за време годишњег одмора, исплати појединачне одређене новчане износе са законском затезном каматом на сваки појединачни износ, као и да на те износе за тужиоца уплати доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање. У другом ставу изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.550,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2319/21 од 17.06.2021. године, у првом ставу изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. У другом ставу изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужилац је благовремено изјавио посебну ревизију у смислу члана 404. Закона о парничном поступку, због погрешне примене материјалног права.

Тужени је дао одговор на ревизију.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку, ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). У другом ставу истог члана, прописано је да о дозвољености и основаности ревизије из става првог овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног касационог суда, у овом спору постоји потреба за одлучивањем о ревизији предвиђеној наведеном одредбом (посебна ревизија), ради уједначавања судске праксе о праву запосленог на увећање зараде по основу сменског рада у ситуацији када је такав рад, као услов рада запосленог, вреднован кроз коефицијент за обрачун и исплату основне зараде.

Из тог разлога одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на неодређено време. Тужилац је у утуженом периоду (од 01.01.2016. године до 01.01.2018. године) сваки други дан радио у времену од 7 до 19 часова, односно сваки други дан је радио по 12 часова, а организација рада је таква да тужилац мења другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан ради од 7 до 19 часова, други дан је пауза и тако се циклус редовно понавља.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев. По налажењу судова, чињеница да је тужилац сваки други дан радио у периоду од 07-19 часова, не води закључку да је тужилац обављао сменски рад. Навели су да је тужилац обављао рад у једној смени која траје 12 сати; да смену није мењао; да није било ситуације да је радио један дан од 07-19, а други дан није радио, па да је трећи дан радио од 19-07; већ је у континуитету сваки други дан обављао рад, фактички у једној смени која је трајала 12 сати. Из тога су извели закључак да тужилац није радио у сменама, односно да такав рад какав је тужилац обављао није сменски рад, па да му не припада увећање зараде за сменски рад прописан Посебним колективним уговором за ЕПС у износу од 8,9%, због чега је тужиочев тужбени захтев одбијен као неоснован.

По налажењу Врховног касационог суда, основано се изјављеном ревизијом указује на погрешну примену материјалног права.

Према одредби члана 63. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/05 ... 75/14), рад у сменама је организација рада код послодавца према којој се запослени на истим пословима смењују према утврђеном распореду, при чему измена смена може да буде континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља. Према одредби става 2. истог члана, запослени који ради у сменама је запослени који код послодавца код кога је рад организован у сменама у току месеца посао обавља у различитим сменама најмање трећину свог радног времена.

Према члану 108. став 4. истог закона, општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је увећане зараде по основу рада у сменама.

Одредбом члана 7. став 2. тачка 2. наведеног Посебног колективног уговора за ЕПС, утврђено је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку радног времена и то тако да на радним местима где процес рада траје непрекидно рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две смене (по 12 сати) или више смена (6 или 8 сати) у току радног дана, када на истим средствима рада раде наизменично, најмање два запослена или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима (дисконтинуирана), током одређеног периода дана, или недеља, а што је и случај у конкретној ситуацији. Чланом 38. став 1. тачка 4) овог колективног уговора прописано је да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви ЕУ 2003/88/ЕЦ, која није извор права, али може да допринесе тумачењу права, сменски рад се дефинише као таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту, у складу са одређеним обрасцем укључујући и образац ротирања који може бити непрекидан, или са прекидима (континуиран или дисконтинуиран) изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дана и ноћи.

Тужилац се у спорном периоду на истим пословима смењивао са другим запосленим према утврђеном распореду, 12 сати рада – 36 одмора – 12 сати рада, при чему је организација рада код туженог била таква да је тужиоца на истом радном месту мењао други запослени који по уговору о раду обавља исте послове као и тужилац и то у дане када тужилац одмара. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту туженог (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије) што указује на то да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног касационог суда, у пресудама нижестепених судова погрешно примењено материјално право довело до непотпуно утврђеног чињеничног стања. Стога су нижестепене пресуде укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Првостепени суд ће у поновном поступку, водећи рачуна о правном становишту Врховног касационог суда исказаном у овом решењу, правилном применом материјалног права донети на закону засновану одлуку.

На основу свега наведеног, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у другом ставу изреке.

**Председник већа - судија
Бранка Дражић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић